

NEGUSTORUL GREC PANTELIMON SINADINO: REPREZENTANT AL ELITEI BURGHEZE DIN BASARABIA

Tatiana TANAS

Tematica legată de elitele nobiliare și burgheze din Basarabia în secolul al XIX-lea este una relativ nouă. Vom încerca, mai întâi de toate, să definim termenul de „elită”, și anume, că conceptul de elită provine din verbul latinesc *eligo* însemnând „a alege” și din franceză *elite* – „ales, elită”. Conform *Dicționarului explicativ*, elita este definită ca un grup de persoane care reprezintă ceea ce este mai bun, mai valoros, mai ales într-o comunitate, o societate. Conform *Dicționarului de sociologie*, elita reunește persoanele care monopolizează autoritatea și puterea, exercitându-le pe acestea din urmă printr-o formă de dominație: economică, politică, culturală, ideologică. În sensul cel mai larg al cuvântului, termenul de *elită* desemnează oamenii deosebiți prin pregătire și talent în domeniul lor de activitate: economică, politică, culturală care obțin performanțe remarcabile, joacă un rol esențial în procesele social-politice și economice.

Elita comercială este cea care deține dominația economică și realizează puterea economică în societate. Din elita economică fac parte

proprietarii de stabilimente economice industriale, marii acționari și membrii consiliilor de administrație ale acestora, negustorii de ghilda I, proprietarii și întreprinzătorii din domeniul agricol cunoscuți prin poziția și puterea lor economică.

În așa mod, unul dintre cei mai importanți și bogați reprezentanți ai elitei burgheze din Chișinău este Pantelei Ivanov Sinadino. Dacă e să vorbim despre originile acestuia, atunci putem spune că primele atestări ale familiei Sinadino sunt prezente încă din secolul al XVII-lea, un reprezentant al familiei Sinadino, de origine bizantină s-a stabilit pe insula grecească Chios din Marea Egee. În sec. XVIII-XIX, locuiau patru frați Sinadino, unul dintre ei Ioan, fiind omorât în timpul unui măcel al turcilor din 1822. Fiul lui Ioan, Pantelimon (1795-1865), participant la mișcarea eteristă, s-a refugiat la Odesa, apoi s-a stabilit la Chișinău.

Negustorul grec Pantelimon Sinadino este atestat ca supus turc, iar din 1829, Pantelimon se afla în Basarabia, dispunând de bunuri imobiliare în Chișinău. Transferarea cu traiul în Chișinău și începutul activității comerciale a negustorului Sinadino au coincis cu privilegiile acordate burgheziei comerciale din Basarabia.

În 1829 Pantelimon Sinadino a cumpărat de la căminarul Gheorghe Catacazi un imobil situat în sectorul III al urbei. Tranzacția a fost încheiată la data 31 august 1829, când Gheorghe Catacazi a solicitat Tribunalului Civil din Basarabia să legalizeze actul de vânzare-cumpărare asupra proprietății sale imobiliare din Chișinău, vândută comerciantului Pantelimon Sinadino. Gheorghe Catacazi a vândut negustorului Pantelimon 4 case. Pantelimon Sinadino era un negustor destul de bogat ce a putut să-și procure o avere impunătoare, în așa mod fiind unul dintre cei mai renumiți negustori de ghilda întâi din Basarabia.

Capitalul comercial de care dispunea P. Sinadino era format nu doar de pe seama comerțului și cămătăriei. El deținea diferite întreprinderi comercial-industriale. Documentele atestă că în 1836 Pantelimon Sinadino deținea pe moșia Visterniceni o spălătorie de lână care spăla anual 30 mii puduri de lână. Timp de 5 luni au lucrat 40 mii de muncitori, zilnic 270 de muncitori. Pantelimon Sinadino și-a mărit capitalul și de pe seama exploatării micilor producători, având în arendă un șir de localități, cu imense pământuri.

Datorită faimei sale, în perioada 1837-1842, Pantelimon Sinadino a exercitat funcția de primar al orașului Chișinău. Din registrele parohiale din anii 40 ai secolului al XIX-lea, vedem că la nașterea celor trei feciori: Victor, Alexandru și Ivan, Pantelimon Sinadino a fost înregistrat de ghilda a doua. Atunci când a depus cererea pentru testamentul soției sale Despina,

Pantelimon Sinadino era înregistrat în categoria negustorilor de gilda a treia din Chișinău.

Pantelimon Sinadino a obținut o bună parte din avere și datorită căsătoriei sale cu Despina Ivanova, care avea câteva sate, iar după moartea acesteia Pantelimon a intrat în dreptul de moștenitor a bunurilor soției sale, aceasta decedând la vârsta de 42 de ani. Avera soției sale era estimată în valoare de 10 mii de ruble argint. Avera inclusă în testament includea moșiile pe care Despotina le-a primit în timpul căsătoriei sale.

Importanța lui Pantelimon Sinadino rezultă din faptul că datorită moșiilor și întreprinderilor comercial-industriale pe care le-a deschis și cumpărat, populația avea loc de muncă, a contribuit la dezvoltarea Chișinăului ca centru economic și comercial.

În memoria lui Pantelimon Sinadino, a fost ctitorită Biserica Sfântului Pantelimon, de către fiii acestuia Ion și Victor Sinadino în anul 1891. Biserica a fost construită în spiritul stilizărilor istorice, în baza arhitecturii medievale grecești după arhitectul Alexandru Bernardazzi.

Datorită capitalului său impunător și contribuțiilor sale, Pantelimon Sinadino este unul dintre reprezentanții cei mai de văză ai elitei burgheze economico-industriale din Basarabia.

Cazul negustorului Pantelimon Sinadino demonstrează destul de elocvent că elementul burghez alogen a găsit în Basarabia un teren destul de vast de activitate și posibilități reale de a se încadra în diverse domenii, nu numai în cel economic.

Bibliografie:

Poștarencu, D. *Pantelimon Sinadino (130 de ani de la naștere)*. În: *Cugetul*, 2005, N 3.

Tomuleț, V. *Politica comercial-vamală a țarismului în Basarabia și influența ei asupra constituirii burgheziei comerciale (1812-1868)*.

Dicționar de sociologie, cordonatori Vlăsceanu, L., Zamfir, C. București, 1998.

Zavtur, Al., Varzar, i P., Pîrțac, G. *Elita politică și societatea*. Chișinău, 2000.

Bezviconi, Gh. G. *Boierimea Moldovei dintre Prut și Nistru*. Vol II. București, 1943.

Recomandat
Valentin TOMULEȚ, dr. hab., prof. univ.